

KORRUPSIYA – FUQAROLIK JAMIYATINING TANAZZULI

Toshkanboyev Diyorjon Muhammadjon o'g'li

JIED 2-MMM 6-son JIEK TQB tezkor vakili

***Annotatsiya:** Korrupsiya – jamiyat taraqqiyotiga jiddiy xavf soluvchi ijtimoiy illatdir. Ushbu hodisa davlat institutlari faoliyatiga putur yetkazib, adolat va qonun ustuvorligini zaiflashtiradi, iqtisodiy barqarorlikni buzadi va fuqarolik jamiyatining rivojlanishiga to'sqinlik qiladi. Korrupsiya nafaqat iqtisodiy-ijtimoiy muammolarni chuqurlashtiradi, balki aholi orasida davlat tuzilmalariga nisbatan ishonchsizlikni oshiradi.*

Mazkur mavzu doirasida korrupsiyaning fuqarolik jamiyatining asosiy qadriyatlari – adolat, erkinlik, mas'uliyat va birdamlikka ta'siri tahlil qilinadi. Fuqarolar ishtiroki va ijtimoiy nazoratning zaiflashuvi natijasida korrupsiyaning keng tarqalishi jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Tadqiqotda korrupsiyaning oldini olish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish bo'yicha samarali mexanizmlar, jumladan, qonun ustuvorligini ta'minlash, shaffoflikni oshirish, jamoatchilik nazoratini kuchaytirish kabi yo'nalishlar muhokama qilinadi.

Ushbu mavzu korrupsiyaga qarshi kurash va fuqarolik jamiyatini mustahkamlashda nazariy va amaliy ahamiyatga ega bo'lgan ma'lumotlarni o'z ichiga oladi.

Korrupsiya – bu davlat organlari, tashkilotlar, yoki shaxslar o'rtasidagi noqonuniy faoliyat orqali o'z manfaatlarini ko'zlab qonunlarni buzish jarayonidir. Ushbu illat fuqarolik jamiyati rivojlanishi yo'lida eng katta to'siqlardan biri hisoblanadi, chunki u nafaqat iqtisodiy va siyosiy barqarorlikni, balki jamiyatning axloqiy qadriyatlarini ham yemiradi.

Korrupsiyaning jamiyatga salbiy ta'siri

1. Ishonchning yo'qolishi

Fuqarolik jamiyati davlat organlari va jamoat institutlariga boʻlgan ishonch asosida rivojlanadi. Korrupsiya esa bu ishonchni yemiradi. Fuqarolar oʻz huquqlarining himoya qilinishiga ishonmay, davlat tizimiga nisbatan befarq yoki tanqidiy munosabatda boʻla boshlaydilar. Bu esa fuqarolik jamiyati faoliyatini zaiflashtiradi.

2. Ijtimoiy tengsizlikning kuchayishi

Korrupsiya oqibatida resurslar adolatsiz taqsimlanadi. Bu esa boylar va kambagʻallar oʻrtasidagi farqning kattalashishiga olib keladi. Oqibatda, fuqarolik jamiyatida ijtimoiy adolat tamoyillari buziladi va bu noroziliklarni keltirib chiqaradi.

3. Taʼlim va sogʻliqni saqlash tizimining zaiflashuvi

Korrupsiya taʼlim va sogʻliqni saqlash kabi muhim sohalarga ham zarar yetkazadi. Resurslarning talon-toroj qilinishi ushbu sohalar sifatining pasayishiga olib keladi, bu esa jamiyat rivojlanishini sekinlashtiradi.

4. Huquqiy tizimning izdan chiqishi

Sud va huquqni muhofaza qilish organlarida korrupsiya mavjud boʻlsa, adolat prinsiplarini amalga oshirish deyarli imkonsiz boʻladi. Bu esa qonunga boʻlgan hurmatni yoʻqotadi va fuqarolar orasida noqonuniy harakatlarga moyillikni oshiradi.

Korrupsiyaning sabab va oqibatlari

Korrupsiya koʻpincha zaif boshqaruv, qonunchilikdagi boʻshliqlar, va shaffoflikning yoʻqligi sababli yuzaga keladi. Bundan tashqari, axloqiy qadriyatlarining zaiflashuvi, taʼlim tizimidagi muammolar va fuqarolarning davlat boshqaruvidagi ishtirokining pastligi ham korrupsiya uchun qulay sharoit yaratadi.

Korrupsiya natijasida jamiyatning barcha qatlamlari zarar koʻradi. Ishsizlik, qashshoqlik, va jinoyatchilik darajasining oshishi korrupsiya oqibatlarining eng koʻzga koʻringan jihatlaridir. Bu esa fuqarolarni davlatdan uzoqlashtirib, fuqarolik jamiyatining tanazzuliga olib keladi.

Korrupsiyaga qarshi kurash yoʻllari

1. Shaffoflikni ta'minlash

Davlat organlari va jamoat tashkilotlarida shaffoflikni oshirish korrupsiyaga qarshi kurashning muhim qismi hisoblanadi. Bu jarayonda ommaviy axborot vositalarining faoliyati ham katta ahamiyatga ega.

2. Qonuniy choralarni kuchaytirish

Korrupsiyaga qarshi qattiq qonunchilikni joriy etish va uni qat'iy ijro etish, aybdorlarni jazolash orqali korrupsiyani kamaytirish mumkin.

3. Ta'lim va targ'ibot ishlari

Aholi, ayniqsa, yosh avlod orasida axloqiy qadriyatlarni mustahkamlash va korrupsiyaga qarshi targ'ibot ishlarini kuchaytirish lozim.

4. Fuqarolar ishtirokini oshirish

Davlat boshqaruvida fuqarolarning faol ishtirokini ta'minlash orqali korrupsiyaning oldini olish mumkin. Bu jarayonda jamoat nazorati va hisobdorlik mexanizmlarini kuchaytirish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Korrupsiya fuqarolik jamiyatining asoslarini yemiruvchi illatdir. Uning oldini olish uchun davlat, fuqarolar va jamoat tashkilotlari birgalikda harakat qilishi zarur. Korrupsiyaga qarshi kurash nafaqat iqtisodiy va siyosiy barqarorlikni, balki jamiyatning axloqiy tiklanishini ham ta'minlaydi. Shu sababli, korrupsiyaga qarshi kurash – fuqarolik jamiyatini mustahkamlashning ajralmas qismidir.